

УДК 631.5
С 2011

В. Т. Маткевич, доктор сільськогосподарських наук
В. П. Резніченко, кандидат сільськогосподарських наук
Н. П. Міценко

Кіровоградський національний технічний університет

С. Т. Андрощук

Кіровоградський інститут агропромислового виробництва УААН

УРОЖАЙНІСТЬ ЗЕЛЕНОЇ МАСИ ЕСПАРЦЕТУ В РІК СІВБИ

Наведено результати досліджень з вирощування еспарцету чистого посіву в рік сівби на чорноземах середньо гумусних важко суглинкових глибоких північного Степу України з метою одержання високопоживної зеленої маси.

Ключові слова: еспарцет, урожайність, зелена маса, ширина міжрядь.

Еспарцет – цінна бобова культура, яка за кормовою цінністю не поступається люцерні: в 100 кг сіна містить в середньому 70—80 кормових одиниць та 14—15 кг перетравного протеїну. До того ж зелена маса при згодовуванні тварин не викликає тимпанії [1]. Ця культура об'єднує майже 60 видів екологічно пристосованих до лісостепової та степової зони рослин. Завдяки великій здатності кореневої системи засвоювати з ґрунту поживні речовини еспарцет є невибагливим до ґрунтів. Його з успіхом можна вирощувати на малородючих ґрунтах, схилах балок тощо [2, 3].

У літературі є повідомлення, що еспарцет може давати в рік посіву врожай насіння, забезпечуючи при тому високу продуктивність зеленої маси [4, 5].

У господарствах Кіровоградської області в основному висіваються сорти еспарцету селекції Кіровоградського інституту агропромислового виробництва УААН [6]. Повідомлення про вирощування насіння еспарцету в рік сівби в даному регіоні відсутні. До того ж в кінці 70-х початку 80-х років наукових досліджень з такою важливою бобовою культурою, як еспарцет практично не проводилось.

У зв'язку з цим актуальною залишається розробка комплексу технологічних елементів системи використання цієї культури у першому році життя при ранньовесняному безпокровному його вирощуванні.

Методика і матеріали досліджень. Дослідження проводилися в Кіровоградському інституті агропромислового виробництва УААН та на кафедрі загального землеробства Кіровоградського національного технічного університету. Ґрунт – чорнозем середньо гумусний важко суглинковий з переходом до глибокого. Вміст гумусу в орному шарі від 6,0 до 6,5%, рухомого фосфору і калію в межах 10—15 та 15—20 мг/100 г ґрунту, гідролізованого азоту 7,8 мг/100 г ґрунту, рН 6,5—7,0.

У досліді висівали сорт Смарагд селекції Кіровоградського інституту агропромислового виробництва УААН. Сівбу еспарцету в досліді проводили напровесні сівалкою СН-16. Повторюваність у досліді чотириразова. Чергування у повтореннях послідовне. Посівна площа 32 м², 24 м².

Результати досліджень. Аналізи отриманих результатів показують, що в умовах північного Степу України еспарцет можна вирощувати на насіння в рік першого життя (табл. 1).

Дані таблиці свідчать, що врожайність зеленої маси в 2010 році була дещо більшою проти 2009 року і перевищувала середньо багаторічну. Це обумовлено більшою передзбиральною густиною стояння рослин та більш сприятливими погодно-кліматичними умовами.

Урожайність зеленої маси (т/га) еспарцету першого року життя залежно від густоти стояння рослин та площі живлення

Спосіб сівби (ширина міжрядь, см) (А)	Норма висіву, млн/га (В)	Роки		У середньому за 2009—2010 рр.
		2009	2010	
Рядковий, 15	2,0	13,05	14,02	13,54
	3,0	13,65	14,27	13,96
	4,0	14,96	15,69	15,33
	5,0	15,07	15,94	15,51
Широкорядний, 45	2,0	9,12	9,96	9,30
	3,0	9,73	11,39	9,85
	4,0	10,14	11,39	10,77
	5,0	10,12	11,35	10,74
Широкорядний, 60	2,0	8,11	9,02	8,57
	3,0	9,29	9,29	9,45
	4,0	10,07	10,11	10,09
	5,0	10,02	10,10	10,08
НіР ₀₅	А	0,51	0,47	-
	В	0,39	0,41	-
	АВ	0,73	0,68	-

У 2009 році врожайність зеленої маси в середньому за варіантами досліді при рядковому способі сівби склала при нормі висіву 4 млн/га 15,33 т/га, а в межах норм висіву від 2 до 4 млн/га вона була більшою на 1,79 т/га.

Врожайність зеленої маси на ділянках широкорядних посівів (45 і 60 см) була значно меншою від рядкових способів сівби. Збільшення норми висіву від 2,0 до 5,0 млн/га не викликає суттєвих зборів зеленої маси.

Висновки. Отже, еспарцет в умовах північного Степу України в перший рік життя дає досить високий врожай зеленої маси. При вирощуванні культури в рядкових посівах врожай зеленої маси при нормі висіву 4 млн/га становить до 15,33 т/га, чого не відмічено на посівах з шириною міжрядь 45 та 60 см, при цій же нормі висіву.

Бібліографічний список

1. Білоножко М. А. Рослинництво / М. А. Білоножко, В. П. Шевченко, Д. М. Алімов // Інтенсивна технологія вирощування польових культур. – К. – 1991. – С. 217—219.
2. Биленко П. Я. Полевое кормопроизводство / П. Я. Биленко, В. И. Жаринов, В. П. Шевченко. – К. – 1985. – 296 с.
3. Власюк Й. І. Багаторічні трави / Й. І. Власик, Б. С. Зінченко. – К. – 1974. – 63 с.
4. Багаторічні бобові трави / В. Т. Маркевич, В. В. Савранчук, Л. В. Коломієць, В. П. Резніченко. – Кіровоград. – 2006. – 20 с. В. Т. Маркевич, В. В. Савранчук, Л. В. Коломієць, В. П. Резніченко. – Кіровоград. – 2006. – 20 с.
5. Тарасенко О. А. Кормова продуктивність еспарцету першого року життя залежно від норм висіву. Бюл. інституту зернового господарства УААН. – Дніпропетровськ. – 2005. – 26—27 с.
6. Науково обґрунтована система ведення агропромислового виробництва в Кіровоградській області. – Кіровоград. – 2005. – С. 133—151.

Маткевич В. Т., Резниченко В. П., Миценко Н. П., Андрощук С. Т. Урожайность зеленой массы эспарцета в год севбы // Корми і кормовиробництво. – 2012. – Вип. 72. – С. 51—53.

Приведены результаты исследований по выращиванию эспарцета чистого посева в год севбы на черноземах среднегумусных важкосуглинистых глубоких северной Степи Украины с целью получения высокопитательной зелёной массы

Matkevych V. T., Reznichenko V. P., Mitsenko N. P., Androschuk S. T. Yield capacity of green mass of sainfoin in the sowing year // Feeds and Feed Production. – 2012. – Issue 72. – P. 51—53.

The results of researches on pure sainfoin cultivation in the sowing year on black mid-humus heavy loamy deep soils of the northern Steppe of Ukraine in order to get highly nutritious green mass are stated.